

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2018

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

Θέμα Α1

α) σχολ. βιβλ. σελ. 77: «Οι ορεινοί συμμετείχαν στην Εθνοσυνέλευση του 1862-1864 και απαρτίστηκαν από διάφορες ομάδες (υπό τον Δ. Γρίβα και τον Κ. Κανάρη) με κοινό στόχο την αντίσταση στην πολιτική των πεδινών. Βρήκαν υποστηρικτές μεταξύ των μικροκαλλιεργητών, των κτηνοτρόφων, των εμπόρων και των πλοιοκτητών..»

β) σχολ. βιβλ. σελ. 140: «Το Νοέμβριο του 1919 υπογράφηκε η συνθήκη του Νειγύ, που προέβλεπε την παραχώρηση της Δυτικής Θράκης από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα. Στη συνθήκη ήταν συνημμένο το «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας». Με βάση αυτό, αναχώρησαν από την Ελλάδα περίπου 50.000 Βούλγαροι και από τη Βουλγαρία περίπου 30.000 Έλληνες (περίπου 20.000 ακόμη Έλληνες είχαν μεταναστεύσει πριν από την υπογραφή της συνθήκης).»

γ) σχολ. βιβλ. σελ. 213-214: «Η επανάσταση του Θερίσου είχε αποκτήσει ισχυρά ερείσματα σε όλη την Κρήτη. Οργανώθηκε «Προσωρινή Κυβέρνηση της Κρήτης» στο Θέρισο, με πρόεδρο τον Ελ. Βενιζέλο και υπουργούς τους Κ. Φούμη και Κ. Μάνο. Η κυβέρνηση προέβη στην έκδοση γραμματίων για εσωτερικό πατριωτικό δάνειο 100.000 δραχμών, οργάνωσε υπηρεσίες οικονομικών, συγκοινωνιών και διοίκησης, τύπωσε γραμματόσημα και εξέδιδε την εφημερίδα, «Το Θέρισο». Η χωροφυλακή, που υποστήριζε τον Πρίγκιπα, δεν ήταν σε θέση να ελέγχει τα πράγματα, καθώς μάλιστα πολλοί χωροφύλακες αυτομόλησαν προς τους επαναστάτες.»

Θέμα Α2

1. ε
2. γ
3. β
4. στ
5. δ

Θέμα Β1

α) σχολ. βιβλ. σελ. 41: «Θα ήταν οπωσδήποτε λάθος να ταυτίζουμε τους Έλληνες που ζούσαν έξω από τη χώρα με τους μεγάλους κεφαλαιούχους από τους οποίους η Ελλάδα προσδοκούσε την επίλυση των οικονομικών της προβλημάτων. Η μεγάλη μάζα των Ελλήνων της διασποράς ανήκε σε μεσοαστικά ή μικροαστικά στρώματα. Σε μεγάλο ποσοστό ήταν μετανάστες, διατηρούσαν στενούς δεσμούς με τις οικογένειες που άφησαν πίσω τους και έστελναν σημαντικό μέρος από το εισόδημά τους στους δικούς τους, στην πατρίδα. Αυτά τα εμβάσματα είχαν για την Ελλάδα μεγάλη σημασία και οι επιπτώσεις τους στην εθνική οικονομία ήταν τουλάχιστον το ίδιο σημαντικές με τις αντίστοιχες των μεγάλων κεφαλαίων της ομογένειας.»

β) σχολ. βιβλ. σελ. 36-37: «Η αλλαγή των ρυθμών ανάπτυξης από τη δεκαετία του 1860 και μετά, οδήγησε αναγκαστικά σε νέο δανεισμό. Οι περιορισμένοι πόροι της χώρας, σε συνδυασμό με τα έκτακτα έξοδα που επέβαλαν οι διαρκείς εθνικές κρίσεις, καθιστούσαν αδύνατη την εξοικονόμηση κεφαλαίων για δημόσιες επενδύσεις. Ο εξωτερικός δανεισμός διογκώθηκε κατά τη δεκαετία του 1880, και μέσα σε λίγα μόλις χρόνια η χώρα βρέθηκε να οφείλει ποσά πολλαπλάσια του ετήσιου προϋπολογισμού της. Το μεγαλύτερο μέρος των δανείων αυτών χρησίμευσε για την κάλυψη των τρεχόντων ελλειμμάτων των εθνικών προϋπολογισμών, καθώς και των δαπανών των στρατιωτικών κινητοποιήσεων (του 1877-1880 και του 1885-1886) και των εξοπλισμών (26.000.000 δραχμές από τα δάνεια χρησιμοποιήθηκαν για τη ναυπήγηση τριών θωρηκτών το 1889). Επίσης μεγάλα ποσά διατέθηκαν για την αποπληρωμή παλαιότερων δανείων. Μικρό μέρος απέμενε για παραγωγικές επενδύσεις και δημόσια έργα, ποσό όμως απαραίτητο, χωρίς το οποίο τα έργα αυτά δεν θα μπορούσαν να ολοκληρωθούν. »

Θέμα Β2

σχολ. βιβλ. σελ. 89

«Πριν από τις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910 δεν είχε συγκροτηθεί κανένα νέο μεγάλο κόμμα που να υποστηρίζει τις μεταρρυθμίσεις οι οποίες προτάθηκαν το 1909/1910. Φορείς των νέων ιδεών υπήρξαν ανεξάρτητοι υποψήφιοι, οι οποίοι είτε κατά μόνας είτε μαζί με άλλους, σε ανεξάρτητα ψηφοδέλτια, διεκδικούσαν τις ψήφους των δυσαρεστημένων με τα παλαιά κόμματα εκλογέων. Αυτοί οι ανεξάρτητοι πολιτικοί, με το γενικό σύνθημα της «ανόρθωσης», ανάλογα με την περιοχή που ήταν υποψήφιοι και τον πληθυσμό στον οποίο απευθύνονταν, εννοούσαν είτε την υλοποίηση των αιτημάτων των συντεχνιών, όπως εκφράστηκαν στα συλλαλητήρια του 1909, είτε την επίλυση του αγροτικού ζητήματος, με την παροχή γης στους ακτήμονες. Σε κάποιες εκλογικές

περιφέρειες έθεσαν υποψηφιότητα σοσιαλιστές και για πρώτη φορά εμφανίστηκε η σοσιαλδημοκρατική «Κοινωνιολογική Εταιρεία». Τα παλαιά κόμματα συμμετείχαν στις εκλογές ως συνασπισμός και τελικά κέρδισαν τις περισσότερες έδρες στη Βουλή. Από τις 362 έδρες εξασφάλισαν 211, ενώ 29 έδρες κέρδισαν ανεξάρτητοι που ανήκαν στον πολιτικό χώρο των παλαιών κομμάτων και 122 ανεξάρτητοι εκσυγχρονιστές.»

ΟΜΑΔΑ Β΄

Θέμα Γ1

σχολ. βιβλ. σελ. 153, 155, 163

α. Η ελληνική κυβέρνηση, μπροστά στο τεράστιο έργο της περίθαλψης και αποκατάστασης των προσφύγων που έπρεπε να αναλάβει, ζήτησε τη βοήθεια της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ). Με πρωτοβουλία της ΚΤΕ, τον Σεπτέμβριο του 1923, και συγκεκριμένα στις 29 Σεπτεμβρίου, ιδρύθηκε, με βάση το Πρωτόκολλο της Γενεύης, ένας αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση, η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ), με έδρα την Αθήνα. Βασική αποστολή της ήταν να εξασφαλίσει στους πρόσφυγες παραγωγική απασχόληση και οριστική στέγαση. Αποτελούνταν από τέσσερα μέλη, δύο Έλληνες, που προτεινόνταν από την ελληνική κυβέρνηση και τα ενέκρινε η ΚΤΕ, και δύο ξένους, από τους οποίους ο ένας ήταν ο Αμερικανός πρόεδρος της ΕΑΠ και ο άλλος ήταν Βρετανός. Το προσωπικό της ήταν αποκλειστικά ελληνικό είτε πρόσφυγες τους οποίους είχε προσλάβει η ίδια είτε δημόσιοι υπάλληλοι αποσπασμένοι από τις υπηρεσίες τους. Η ΕΑΠ λειτούργησε για επτά χρόνια, μέχρι το τέλος του 1930. Με ειδική σύμβαση μεταβίβασε στο Ελληνικό Δημόσιο την περιουσία της, καθώς και τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει απέναντι στους πρόσφυγες.

Η ελληνική κυβέρνηση διέθεσε στην ΕΑΠ τα εξής:

- τις ιδιοκτησίες των Τούρκων ανταλλαξίμων και των Βουλγάρων που εγκατέλειψαν την Ελλάδα, κτήματα του Δημοσίου, κτήματα που απαλλοτριώθηκαν με την αγροτική μεταρρύθμιση και μοναστηριακή γη (συνολικά πάνω από 8.000.000 στρέμματα).
- το ποσό από δύο δάνεια (1924, 1928) που είχε συνάψει η ελληνική κυβέρνηση στο εξωτερικό.
- οικόπεδα μέσα ή γύρω από τις πόλεις για την ανέγερση αστικών συνοικισμών.

- το τεχνικό και διοικητικό προσωπικό του Υπουργείου Γεωργίας, τα στελέχη του οποίου ήταν υπεύθυνα για την αγροτική μεταρρύθμιση και τον εποικισμό, και του Υπουργείου Προνοίας και Αντιλήψεως.

Ο Μαυρογορδάτος στο έργο του αναφέρει ότι η συγκρότησή της προκάλεσε πολλές και αντικρουόμενες αντιδράσεις. Κατηγορήθηκε ως «κράτος εν κράτει» και, λόγω των δύο ξένων μελών της, ως ξένη επέμβαση στα ελληνικά πράγματα. Επίσης, αποτέλεσε το εξιλαστήριο θύμα για οποιοδήποτε πρόβλημα συνάντησε η αποκατάσταση των προσφύγων. Όμως, ο ίδιος ο Μιχαλακόπουλος, συνεργάτης του Βενιζέλου σχολίαζε το 1929 ότι αν δεν υπήρχε η ΕΑΠ, τα προβλήματα και τα σφάλματα στην αποκατάσταση των προσφύγων θα ήταν πολλαπλάσια, ενώ οι δαπάνες σαφώς μεγαλύτερες.

β. Η αποκατάσταση και η αφομοίωση των προσφύγων στην Ελλάδα ήταν, κατά γενική ομολογία, το σημαντικότερο επίτευγμα του νέου ελληνικού κράτους. Αν λάβει κανείς υπόψη τις αντικειμενικές δυσχέρειες, όπως τη δεινή οικονομική κατάσταση της χώρας, τις πολιτικές περιστάσεις κατά τις δεκαετίες του 1920 και του 1930, την ελλιπή κρατική οργάνωση και, κυρίως, τον τεράστιο αριθμό των προσφύγων που έφθασαν στην Ελλάδα, αντιλαμβάνεται γιατί το έργο της αποκατάστασης των προσφύγων έχει χαρακτηριστεί «τιτάνιο». Μεγάλο μέρος του έργου αυτού έγινε από το 1924 έως το 1928 και σε αυτό καθοριστικό ρόλο έπαιξε η λειτουργία της ΕΑΠ. Το γεγονός ότι ήταν ένας οργανισμός υπό διεθνή έλεγχο τη βοήθησε να είναι αποστασιοποιημένη από την ταραγμένη ελληνική πολιτική ζωή (κομματικές αντιπαραθέσεις, διαρκείς κυβερνητικές μεταβολές και δικτατορικές εκτροπές) και ως εκ τούτου αποτελεσματικότερη, όπως επιβεβαιώνει και το κείμενο Β. Βέβαια, για την υλοποίηση των προγραμμάτων της το ελληνικό κράτος της παραχώρησε τα υλικά μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό. Και αν σε κάποιες περιπτώσεις το έργο των κατά τόπους επιτροπών της ΕΑΠ ή του κράτους γινόταν βιαστικά, εμπειρικά και πρόχειρα ή εξυπηρετούσε απλώς άμεσες ανάγκες και πολιτικές σκοπιμότητες, αυτό δεν μειώνει τη σπουδαιότητα του συνολικού έργου που επιτεύχθηκε.

Το κείμενο Β σχολιάζει επίσης ότι η ΕΑΠ, ταυτίζοντας το όνομά της με την αποκατάσταση των προσφύγων, μπορεί να ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της ΚτΕ και να είχε ξένη διοίκηση, όμως στελεχώθηκε από Έλληνες και χρηματοδοτήθηκε από το ελληνικό κράτος. Συχνά βρέθηκε στο επίκεντρο διαμαχών και κριτικής καθώς ήταν πολιτικός οργανισμός και ουσιαστικά εντολοδόχο της ΚτΕ, όμως είχε επίγνωση του μεγέθους, πολιτικού και κοινωνικού, του προσφυγικού ζητήματος και προσπάθησε για την ένταξη και αφομοίωση των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία. Επιπλέον, όπως αναφέρει ο Μαυρογορδάτος, στην πολιτική πλευρά του προσφυγικού ζητήματος, η ΕΑΠ κατάφερε να ισορροπήσει συλλογικά και κομματικά συμφέροντα. Στον

Βενιζελισμό οφείλεται η αποκατάσταση των προσφύγων, πολιτική και οικονομική, η σύναψη προσφυγικών δανείων και η συγκρότηση της ΕΑΠ για την αξιοποίησή τους, ενώ ο Αντιβενιζελισμός αρνήθηκε την ισοτιμία και την ενσωμάτωση των προσφύγων.

Θέμα Δ1

σχολ. βιβλ. σελ. 215-216

Το κίνημα του Θερίσου δεν πέτυχε πλήρως τους στόχους του, αλλά έδωσε νέα ισχυρή ώθηση στο Κρητικό Ζήτημα και προκάλεσε θετικές εξελίξεις. Διεθνής Επιτροπή που ήλθε στην Κρήτη το Φεβρουάριο 1906, ανέλαβε να εξετάσει την κατάσταση και τους όρους λειτουργίας του αρμοστειακού καθεστώτος και να υποβάλει σχετική έκθεση. Στην έκθεσή της αυτή (Κείμενο Α) αναφέρει ότι τα σοβαρά προβλήματα και οι κίνδυνοι που παρουσιάζει το παρόν καθεστώς στην Κρήτη και που δεν ανταποκρίνεται στους πόθους των πολιτών του επιβάλλουν μία μόνο λύση για την αντιμετώπισή τους, την ταχύτερη ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, καθώς οποιαδήποτε άλλη μεταρρύθμιση δεν θα είναι παρά ημίμετρα που δεν θα φέρουν στον τόπο την γαλήνη και την ευημερία.

Έπειτα από μακρότατες και επίπονες διαβουλεύσεις με τον Ελ. Βενιζέλο και με την Ελληνική Κυβέρνηση, οι Μεγάλες Δυνάμεις κατέληξαν σε μια νέα ρύθμιση του Κρητικού Ζητήματος. Το οριστικό κείμενο των μεταρρυθμίσεων προέβλεπε την οργάνωση Κρητικής Χωροφυλακής με εντελώς νέο σχήμα, την ίδρυση Κρητικής Πολιτοφυλακής, με Έλληνες αξιωματικούς που προηγουμένως θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό, και την ανάκληση των ξένων στρατευμάτων, μετά την αποκατάσταση της εσωτερικής γαλήνης στην Κρήτη. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το νέο Σύνταγμα της Κρητικής πολιτείας η Κρήτη είναι αυτόνομη Πολιτεία, σύμφωνα με τους όρους των τεσσάρων Προστάτιδων Δυνάμεων (άρθρο 1), η άμυνα της οποίας ανατίθεται σε σώμα εγχώριας χωροφυλακής και πολιτοφυλακής (άρθρο 4) μετά την αναχώρηση των στρατευμάτων ξένης κατοχής από το νησί. Ορίζεται ακόμα στο ίδιο άρθρο ότι η υπηρεσία στην πολιτοφυλακή είναι υποχρεωτική, ενώ οι υπηρετούντες σε αυτή και την χωροφυλακή δεν έχουν δικαίωμα ψήφου και οφείλουν να διατηρούν ουδέτερη πολιτική στάση. Με το άρθρο 5 ορίζεται ότι κανένα ξένο στρατεύμα δεν έχει δικαίωμα να σταθμεύει ή να διέρχεται από το νησί χωρίς σχετικό νόμο.

Η πολιτική του Βενιζέλου είχε θριαμβεύσει. Αμέσως έπειτα συγκροτήθηκε η Β΄ Συντακτική Συνέλευση, για την εκπόνηση νέου συντάγματος, και η πρώτη πράξη της ήταν η έκδοση ενωτικού ψηφίσματος, μέσα σε ατμόσφαιρα συμφιλίωσης και εθνικής έξαρσης. Με νέα απόφασή τους οι Δυνάμεις παραχωρούσαν στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α΄ το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης (14 Αυγούστου 1906). Το νησί είχε ουσιαστικά καταστεί μια ιδιότυπη ελληνική επαρχία. Ο

Βενιζέλος σε άρθρο του στην εφημερίδα Κήρυξ των Χανίων τον Απρίλιο του 1907 σχολιάζει ότι η νέα Κρητική Πολιτεία έχει κάνει σημαντικά βήματα προς την επίλυση του εθνικού ζητήματος. Πλέον ο τόπος δεν κυβερνάται από τον «Αρμοστή των Δυνάμεων» όπως χαρακτηρίζει τον πρίγκιπα Γεώργιο τον οποίο είχαν επιλέξει οι Μ. Δυνάμεις, αλλά από αρμοστή που εγκρίνει ο βασιλιάς της Ελλάδας. Θεωρεί στο ίδιο άρθρο ότι ο δεσμός της Κρήτης με την Ελλάδα έχει γίνει εθνικός καθώς ουσιαστικά με την σύσταση που έχει η πολιτοφυλακή το νησί είναι υπό ελληνική στρατιωτική δύναμη, ενώ η απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων καθιστά το νησί μόνο υπεύθυνο για τη διαχείριση των υποθέσεών του. Έτσι, το νησί απρόσκοπτα θα ασχοληθεί με την εσωτερική του ανάπτυξη και θα καταστεί όχι μόνο τυπικά αλλά και ουσιαστικά ελληνική επαρχία.

Μετά τις εξελίξεις αυτές, ο Πρίγκιπας Γεώργιος δεν μπορούσε πια να παραμένει στην Αρμοστεία της Κρήτης. Παρά τις επίμονες παρακλήσεις των αντιβενιζελικών φίλων του, εκείνος υπέβαλε την παραίτησή του (12 Σεπτεμβρίου 1906) και αναχώρησε από την Κρήτη. Ο βασιλιάς της Ελλάδας Γεώργιος Α΄ υπέδειξε ως νέο Ύπατο Αρμοστή τον Αλέξανδρο Ζαΐμη. Το Κρητικό Ζήτημα είχε πλέον εισέλθει στη φάση της οριστικής του επίλυσης.